

Významné setkání představitelů politických věd socialistických zemí

Na základě společné polsko-sovětské iniciativy na IX. kongresu IPSA v Montrealu (Kanada, srpen, 1973) a po předběžných konzultacích s představiteli dalších asociací ujal se vedoucí činitel *Polské asociace politických věd* (*Polskie towarzystwo nauk politycznych*) a *Komitetu nauk politycznych PAN* organizace setkání představitelů asociací politických věd socialistických zemí v Krynici u Krakova.

Setkání bylo uspořádáno u příležitosti pravidelné konference učitelů politických věd na vysokých školách ve dnech 16.–24. září tr. Konference byla rozdělena na národní a mezinárodní část. V národní části a na sovětsko-polském sympóziu bylo předloženo 23 referátů. Referáty připravil jednak *Ústav politických věd Jagellovské university* (*Institut nauk politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego*) v Krakově, jednak *oddělení marxistické teorie politiky metodologického střediska politických věd* (*Zespół Marksistowskiej Teorii Polityki Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauk Politycznych*) ve Varšavě. Příspěvky, předložené v písemné podobě, se dotýkaly téměř všech aspektů problematiky zákonitostí rozvoje politického života v socialismu. Byly věnovány 1. problematice politického systému (organizace) obecně, v socialistické společnosti i v PLR; 2. vztahu strany a společnosti; 3. demokratickému centralismu v činnosti a výstavbě strany; 4. hlavním vývojovým etapám a fungování současných socialistických států, společenským základem politiky socialistického státu; 5. problémům politických stran; 6. problému tzv. „participace“; 7. rozporům v socialistické společnosti a způsobům jejich překonání; 8. politice a řízení (rozhodování) společenských procesů (optimalizaci postupů a efektivitě uspořádání, typologii mimoekonomických činitelů v rozhodování atd.); 9. axiologickým problémům v politice, vztahu hodnot, norem a reálné praxe; 10. vnějším funkcím socialistického státu v současném světě a teorii mezinárodních vztahů; 11. problémům vědy o politice; 12. metodice studia základů politických věd na vysokých školách (byl předložen rozsáhlý, třídílný sborník metodických pomůcek se samostatnou grafickou přílohou).

V mezinárodní části došlo k první výměně zkušeností z práce asociací politických věd v jednotlivých socialistických zemích a rozvinula se diskuse o přípravách na X. kongres *Mezinárodní asociace politické vědy* (IPSA) v Edinburghu v r. 1976. Dále bylo uspořádáno sovětsko-polské sympóziem k problémům politických věd a politického systému.

Na sympóziu přednesli referát soudruzi K. Podoski (*Rozpory v socialistické společnosti a cesty jejich překonání*), A. Kurz (*Demokratický centralismus v činnosti a výstavbě leninské strany*), A. Bodnar (*Problém teorie politických rozhodnutí*) a J. J. Wiatr (*Společens-*

ské základy politiky socialistického státu). Významný příspěvek *Problémy politického systému v rozvinuté socialistické společnosti* přednesl člen sovětské delegace F. M. Burackij. Podal výchozí charakteristiku rozvinutého socialismu, zdůraznil celostní, systémový přístup k analýze politických procesů, vymezil pojem politického systému socialistické společnosti. Podrobně charakterizoval jednotlivé aspekty politického systému: 1. politickou strukturu, 2. politické a právní normy, 3. politické vztahy a 4. politické vědomí a kulturu. Poukázal dále na nutnost rozlišovat politický systém, politickou organizaci a stát a zdůraznil roli, mechanismus řízení a fungování nejdůležitějších institucí; zejména se zaměřil na vztah politických a právních norem a reálných společensko-politických procesů, na politické vědomí a kulturu. Podrobně také charakterizoval funkce jednotlivých stránek, prvků politického systému, a zvláště politického systému jako celku (funkci určení cílů a úkolů společnosti, funkci mobilizace zdrojů, funkci integrace společnosti, zabezpečování jednoty, funkci rozdělení hodnot). V závěru hovořil o problematice fungování a rozvoje politického systému socialistické společnosti, mimo jiné o technokratismu, integraci, vnitřních rozporech atd. Referáty z národní konference i sovětsko-polského sympózia poskytují cenný informační materiál o současném stavu vědeckovýzkumné práce v oblasti politického systému socialismu, zvláště v Polské lidové republice.

Mezinárodní části konference se zúčastnily delegace ze sedmi socialistických zemí (ze SSSR 5, z Polska 6, z Československa 4, z Bulharska 2, z NDR 4, z Rumunska 2 a z Maďarska 1 delegát). Všechny delegace zdůraznily potřebu intenzifikace výměny vědeckých poznatků, pořádání pravidelných setkání jednou za dva roky (vždy z iniciativy jedné z asociací), intenzivní výměny materiálů, knih, studií, článků, což by ve vhodné době bylo završeno přípravou a založením mezinárodního časopisu vydávaného v ruském, po případě v anglickém jazyce. Mimořádný důraz byl položen na ofenzivní rozvinutí ideologického boje proti buržoazní politologii a na rozhodný obrát v postupu na kongresech IPSA. Delegace podpořily návrh, aby se XI. kongres IPSA konal v jedné ze socialistických zemí.

Velmi zajímavé informace přinesla výměna poznatků o práci jednotlivých národních asociací. Potvrdilo se, že mimořádný rozsah aktivity je charakteristický zejména pro PTNP (polskou asociaci), a to jak uvnitř země, tak v zahraničních stycích.

PTNP bylo vytvořeno v r. 1955. V témže roce se stalo členem IPSA. Uspořádalo řadu mezinárodních konferencí, kulatý stůl v Jablonné (1966), podílelo se na kongresech IPSA. Každé dva roky pořádá národní vědecké konference. Od r. 1964 se v Polské lidové republice rozvíjí výuka politických věd na vysokých školách (následuje po filozofii, výkladu zákonitostí společenského rozvoje a politické eko-

nomii ve třetím ročníku studia). Významnou ideově metodickou pomoc poskytuje *Centralny ośrodek metodyczny studiów nauk politycznych*, v jehož čele je doc. Artur Bodnar. Podle slov prof. K. Opalka, ředitele Institutu nauk politycznych Jagellonské univerzity v Krakově a předsedy KNP, převládala do roku 1971 orientace na výuku, a to na úkor vědeckovýzkumné práce. Na základě podnětů představitelů strany a akademie věd došlo v roce 1972 k vytvoření *Komitetu nauk politycznych*, jehož úkolem je plánovat, organizovat (koordinovat) interdisciplinární, dosud roztržité výzkum v této oblasti. Mezi KNP a PTNP se postupně rozvíjí užitečná spolupráce.

Kongres polské vědy v r. 1973, jak uvedl A. Bodnar, vytyčil 11 problémů, klíčových z hlediska rozvoje socialistické společnosti v Polsku (včetně řízení a organizace socialistické společnosti, a zejména pak společensko-ekonomického systému řízení). Na řešení těchto problémů se významně podílejí politické vědy, které se zabývají celou škálou otázek od obecně teoretických (kategorie, zákonitosti atd.), přes problémy politické organizace a systému až k politickým doktrínám, sociální a ekonomické politice a k mezinárodním vztahům. Spolu s důrazem na zpracování kategorií politických jevů, procesů, spojení politiky a ekonomiky, teorie politického rozhodování, systémových a vůbec metodologických otázek v teorii politiky a politických vztahů se v současné době klade stále větší váha (v duchu stranického shromáždění představitelů politických věd na počátku tohoto roku) na těsné spojování vědecké práce s aktuálními problémy rozvinuté socialistické společnosti. Současně jsou formulovány komplexní programy výzkumu a perspektivní plány až do r. 1980.

V té souvislosti se A. Bodnar vyjádřil také k otázce vztahu vědeckého komunismu a politických věd. Podle jeho názoru, tlumočeného podrobně ve stati napsané společně s W. Piatowským (*Miejsce nauki o polityce w naukowym komunizmie, Wybrane zagadnienia z teorii polityki*, Vyd. COMSNP, Varšava 1973), teorie vědeckého komunismu je teorií komunistické formace, navazující na obecně sociologické teorie společenského vývoje. Politická věda používá stejné výchozí kategorie, ale rozvíjí kategorie „střední úrovně“, tj. zaměřuje se na detailní analýzu konkrétních procesů. Tento úkol je zejména vážný vzhledem k ideologickým konfrontacím v souvislosti s výchovou mladé socialistické inteligence. Smyslem je podat co nejkonkrétnější obraz fungování, organizace a řízení reálné socialistické společnosti, překročit všeobecnou teorii formací.

J. J. Wiatr informoval o rozsáhlé zahraniční činnosti PTNP, zejména v orgánech IPSA. Polští delegáti (zprvu O. Lange, později Wiatr a v současnosti Opalek) jsou členy exekutivy IPSA, zúčastňují se pravidelně kongresů (často hlavními referáty) a pracují v pěti z deseti stálých výzkumných výborů IPSA. PTNP

uspořádalo kulatý stůl IPSA, v letošním roce pak konferenci výzkumného výboru politické sociologie k problémům komparační analýzy státní politiky, spolu s Ústavem státu a práva PAN organizovalo konferenci ke komparační analýze otázek místní vlády a moci v různých zemích za mezinárodní účasti atd. Jedno číslo čtvrtletníku *Studia nauk politycznych* (vedle tohoto časopisu vydává PTNP ještě ročenku *Polish round table*) bylo věnováno výlučně materiálům belgických politologů; současně jedno číslo belgického časopisu *Res Publica* bylo vyhrazeno příspěvkům polských politologů. Jak bylo vícekrát zdůrazněno, oba polské časopisy vítají a umožňují intenzivní výměnu informací a statí mezi socialistickými zeměmi.

*

Vedoucí sovětské delegace G. H. Šachnazarov ocenil význam setkání: výměna zkušeností může zlepšit práci jednotlivých národních asociací, aktivizovat jejich činnost v mezinárodní oblasti při prosazování marxismu-leninismu, rozšířit spolupráci mezi vědci vůbec. Je plně pochopitelné, že se iniciativy ke svolání porady ujali polští soudruzi, kteří jsou v této oblasti aktivní.

Informoval pak o Sovětské asociaci politických věd. Byla založena v r. 1960, její práci řídí početný hlavní výbor a předsednictvo. Oficiální název je *Asociacija političeskich i gosudarstvovědeckich nauk*, základní institucí *Institut gosudarstva i prava AN*. Členové společnosti se však rekrutují z velmi širokého okruhu pracovníků z oblasti mezinárodních vztahů, filozofie a ekonomie, konkrétní ekonomické publicistiky atd. Členství v asociaci je individuální. V posledních letech došlo k určitému poklesu aktivity asociace. V současné době rozvíjejí sovětské soudruzi její činnost pořádáním seminářů a diskusí (např. na téma *Politika, mezinárodní vztahy, osobnost*). K těmto diskusím budou zváni i představitelé bratrských asociací.

V dalším výkladu G. H. Šachnazarov zaujal stanovisko k problémům vztahu politické vědy a jiných věd. Upozornil na specifiku vyvolávanou způsobem organizace vědeckých poznatků podle požadavků výuky a výchovy. Politické vědy jsou v širokém slova smyslu všechny vědy, které se tak či onak zabývají politickými otázkami, přičemž politika je spjata s bojem tříd, s činností státu i s kulturou, s osobnostmi i mezinárodními vztahy. Politickými otázkami se zabývá řada oborů, výzkum však není speciálně organizován. Jedním z hlavních úkolů je další rozvoj mezinárodních bádání, neboť na stycích vědních oborů jsou dnes činné největší objevy. Je také nutné, aby náročné úkoly plnila celá rodina věd jednotně. Například obory státu a práva mají v Sovětském svazu dobrou tradici. Právní vědy se neomezuji pouze na výzkum práva, ale zabývají se i politickými a filozofickými otázkami. Bylo by nemístné odnímat právní vědě to, co je jí v marxisticko-lenin-

ském pojetí hluboce vlastní. Teorie státu a práva je konečnou základní vědou v systému politických věd.

Podle názoru G. H. Šachnazarova je třeba věnovat pozornost upřesnění používaných pojmů, neboť stejné zaměření a obsah vědecké činnosti jsou někdy překrývány rozdílnou terminologií. Rozvoj společenské vědy prochází v různých zemích různými etapami (formami), marxismus-leninismus je však vědou jednotnou.

F. M. Burlackij hovořil pak o politických vědách v širokém a úzkém slova smyslu. V posledních 8–10 letech vzniká postupně sovětská politická věda v užším slova smyslu. V rámci Institutu gosudarstva i prava AN se v poslední době zkoumá problematika politických systémů socialismu, kapitalismu a rozvojových zemí, dějin politických teorií, ideologický boj v oblasti politických vztahů, vznikají práce v oblasti teorie a metodologie politiky. Tradice výzkumu v oblasti státu a práva se rozšířila na problematiku politiky vcelku. Mimo rámec IGPAN se touto tematikou zabývají v *Institutu mezinárodních vztahů*, v *Institutu Spojených států Ameriky*, v *Institutu mírové socialistické společnosti*, v *Institutu stran Asie i Afriky* atd. V těchto ústavech jsou zkoumány otázky politického systému a kultury, tradic, vědomí, vztahů atd.

Další mohutný proud vědecké aktivity představuje sociologie a zejména vědecký komunismus. V oblasti vědeckého komunismu se velice rychle rozvíjí výzkum vědeckého řízení společnosti, na němž se podílejí i právníci a sociologové. V rámci vědeckého komunismu se vyučuje velice široký okruh otázek nejen politických, ale i sociálních, ekonomických, ideologických atd. Při konkrétních výzkumech se specialisté věnují především otázkám vědeckého řízení a ideologického boje, jakož i dalším problémům.

Podle názoru F. M. Burlackého je nutné se dnes soustředit na dvě skupiny otázek: 1. na konkrétní sociologický výzkum politiky a politických vztahů (systém, kultura, řízení); 2. na prohlubování obecné teorie a metodologie.

V. Tumanov, viceprezident IPSA, informoval pak o zahraniční aktivitě sovětské asociace. Je členem IPSA od 5. kongresu, tj. od r. 1961. Od r. 1967 je třetím členem exekutivy IPSA (po Polsku a Jugoslávii) i sovětský delegát (od r. 1973 se stal čtvrtým členem I. Ceterchi z RLR). Dosud nejvýznamnějším přínosem byla široká a zevrubná diskuse o V. I. Leninovi jako politickém mysliteli a činiteli na VIII. kongresu IPSA v r. 1970 v Mnichově. Možnosti aktivně vystupovat na široké frontě jsou stále větší.

*

Naši delegáti informovali o vnitřní a zahraniční činnosti Československé společnosti pro politické vědy. Zdůraznili, že Společnost přikládá mimořádný význam rozvíjení kontaktů s představiteli asociací politických věd socia-

listických zemí. Již od VII. kongresu IPSA si naši soudruzi uvědomovali citelný nedostatek předběžných konzultací o koordinaci postupu socialistických delegací na kongresech, což zmenšovalo předpoklady ofenzivnějšího postupu, který je naléhavý v podmínkách zostrujících se ideologických srážek.

Zkušenosti z práce Společnosti potvrzují význam společného postupu marxistů-leninůvů pracujících v jednotlivých společenských, politických vědách, počínaje filozofií a historií a konče teorií mezinárodních vztahů. Ukazují současně klíčový význam, který vedle dialektického a historického materialismu a politické ekonomie má vědecký komunismus jako významná organická součást marxismu-leninismu. V Československu je s velkým zájmem sledována diskuse reagující na naléhavé požadavky současné praxe dělnického hnutí ve světě a na budování rozvinuté socialistické společnosti a základů komunismu, jakož i na diferenciální a integrační pohyby v současné vědě. Jak známo, jsou rozvíjeny dvě varianty: 1. stanovisko kladoucí důraz na formování relativně autonomní politické vědy, budované v úzkém kontaktu s historickým materialismem a vědeckým komunismem a jako jejich organická součást; 2. stanovisko zdůrazňující rozvoj marxisticko-leninské politické teorie prostřednictvím rozvoje marxismu-leninismu jako celku a vědeckého komunismu zvláště.

Československá delegace ocenila shodu názorů, pokud jde o význam úsilí o další rozvoj marxisticko-leninské politické teorie. Současně zdůraznila úlohu vědeckého komunismu (teorie historického poslání dělnické třídy při přechodu od kapitalismu ke komunismu) při rozvoji marxisticko-leninské politické teorie. V diskusích v Československu se poukazuje i na význam zkoumání politických zákonitostí v politickém systému a organizaci jako relativně autonomních sférách vývoje společnosti. Hodnotí se však současně krajně záporné zkušenosti s pravicovými revizionisty v Československu, kteří odtrhli politiku od socialistických sociálně ekonomických vztahů, zejména od kategorie vlastnictví, a zbavili politiku třídní dimenze, zvláště jejího spojení s vedoucí úlohou dělnické třídy a komunistické strany. Na tomto revizionistickém, hrubě abstraktním základě pak zformovali pluralistický a technokratický koncept. Proto se — vzhledem k nárokům dialektické metodologie a socialistické praxe — u nás klade důraz na konkrétní sociálně ekonomické a třídní momenty politického pohybu. Za zvláště významnou je považována teze ukazující k podstatě procesu, tj. k zákonitosti prohlubování politické aktivity socialistické dělnické třídy. Právě úspěch v rozvíjení politických aspektů mise dělnické třídy ve společnosti, rozvíjení různorodých forem její účasti v politickém životě, naplňování její vedoucí role pomocí zákonitostí diktatury proletariátu, to je i základní kritérium stupně rozvinutosti socialistického politického systému.

Řešení těchto otázek je mimořádně závažné

pro vnitřní i zahraniční činnost Československé společnosti pro politické vědy. Správná orientace výzkumu umožňuje maximálně efektivní postup a usnadňuje plnění informační a koordinační funkce Společnosti. Umožňuje aktivnější působení při koordinaci výzkumů v různých oblastech politických věd, podněcuje větší zájem o analyzované vědecké kategorie a zákonitosti. Umožní jistě i ofenzivnější působení vůči buržoazní politologii. Československá společnost nepřeceňuje možnosti, které má, současně však nepodceňuje svou odpovědnost za příspěvek k marxisticko-leninskému, třídnímu a stranickému rozvoji politických věd v Československu.

Trvale aktuální je boj s pravicovým revisionismem v politických, společenských vědách a ve filozofii, zvláště pak boj s eklektickým liberalistickým pluralismem a technologicko-deterministickým technokratiem, které patří k ideologickému zázemí tzv. demokratického socialismu. Pozornost se však zaměřuje stále více také k dalším konkrétním problémům rozvoje politického systému socialismu, tj. k rozvoji vedoucí úlohy dělnické třídy a komunistické strany ve společnosti, k rozvoji státních orgánů, zvláště národních výborů, k funkcím národní fronty a masových organizací, k socialistické zastupitelské i přímé demokracii, k problémům politického vědomí, mírového soužití, ideologické ofenzívy, boje s antikomunismem a dalším otázkám. Aktuální jsou otázky politických souvislostí vědeckotechnické revoluce, sociální struktury a životního způsobu.

V závěru českoslovenští delegáti vyjádřili přesvědčení, že setkání může 1. prostřednictvím členské základny v asociacích působit na podstatně širší rozvoj mezinárodní spolupráce v oblasti politickovědního výzkumu, na prohloubení jeho vědeckokomunistického aspektu, na kodifikaci vědeckovýzkumných společných programů akademií věd, na konání společných porad, na vydávání společných publikací atd.; 2. přispět k zajištění pravidelných kontaktů představitelů asociací jednak v oblasti výměny informací, jednak v oblasti osobních styků, nanejvýš žádoucích zvláště při přípravě kongresů.

*

Představitel bulharské asociace D. Dokov zdůraznil, že bulharská asociace je velmi mladá, vznikla v r. 1967 na základě podnětů ze setkání v Jablonném. Pracuje v ní asi 40–50 vědeckých pracovníků, jejichž posláním je přispívat ke koordinaci výzkumu ve spolupráci s Ústavem státu a práva a právnickou fakultou a rozšiřovat spolupráci s dalšími socialistickými zeměmi. V BLR vznikla v posledních letech celá řada velmi zajímavých prací zaměřených k problematice výstavby socialistické společnosti a k rozvoji státu a práva, k problémům politické ideologie a boje proti buržoazní ideologické diverzi. Na těchto pracích se podíleli také členové Společnosti.

L. Dramalijev pak zdůraznil potřebu aktivního, bojovného vystupování proti buržoazní politologii. Podpořil stanovisko G. H. Šachnazarova a poukázal na význam analýzy nestátních organizací, politické strategie a taktiky, vztahu norem a praktické činnosti. Doporučil co největší mezinárodní koordinaci a spolupráci v různých oblastech.

*

Také I. Halasz z MLR ocenil zkušenosti rozvinutějších asociací a užitečnost výměny poznatků nejen pro rozvoj politických věd, ale zvláště v mezinárodní oblasti. Maďarská asociace pracuje v IPSA asi deset let. Zúčastnila se posledních tří kongresů a dvou kulatých stolů (v Jablonném a v Zenevě). Spolupracuje se stálým výzkumným výborem *Místní vláda a politika*, který vede J. J. Wiatr. V současné době má asi 40 členů a hodlá členskou základnu poněkud rozšířit. Okolnost, že je spjata s Ústavem státu a práva, ovlivňuje její složení. Největší počet členů je z oblasti teorie státu a práva, státního a správního práva. Otázky politického systému jsou dále zkoumány na Vysoké škole politické, v Sociologickém institutu, zabývají se jimi ekonomové a pracovníci dalších společenských věd, filozofové atd.

Publikovány byly například práce o rozvoji lidové demokracie, o zastupitelském systému, o modelech socialistické státní organizace, o rozvoji a prohlubování socialistické demokracie v továrnách a družstvech, o místních orgánech moci v politickém systému, o vztahu lokálních zájmů a zastupitelství, o vedoucí úloze strany v systému politických institucí, o teoretických otázkách základních práv občanů, o otázkách místního řízení a rozhodování, o otázkách politického jednání, o právním a politickém vědomí.

Významným úkolem je posoudit jednotlivé obecné problémy politických věd, mj. názor, že politická věda vzniká sociologizací teorie státu. Podle mínění I. Halasze je třeba rozvíjet politický obsah různých odvětví společenských věd a stimulovat citlivější vztah k otázkám spojeným s politickou mocí a politickými jevy. Současně je třeba se zabývat obecnými otázkami politické vědy. V zájmu boje proti buržoazní ideologii je třeba rozvíjet výzkum socialistického politického systému. I. Halasz také upozornil na význam usnesení MSDS ke kádrovým otázkám, v němž je věnována pozornost rozvoji politického vědomí vedoucích kadrů ve společnosti. V té souvislosti se dále prohlubuje zájem o současné otázky výstavby rozvinuté socialistické společnosti a expertízy podložené socialistickou politickou vědou.

*

O. Trasnea z RLR se krátce zmínil o činnosti rumunské asociace politických věd. Asociace pořádá pravidelně sympozia, semináře, vědecké diskuse a každý rok výroční konfe-

rence, na něž bude zvat i soudruhy z dalších socialistických zemí. Spolupracuje těsně se Společností pro mezinárodní právo a mezinárodní vztahy. Nejvíce aktivity vyvíjí v Akademii věd, za její přímé pomoci. V RLR vychází zvláštní časopis *Budoucnost společnosti*, který nabízí své stránky autorům ze socialistických zemí. O. Trasnea navrhl dále výměnu knih a časopisů mezi asociacemi a zmínil se o nabídce belgické asociace na vydání jednoho čísla časopisu.

Rumunská asociace uspořádala ve spolupráci s IPSA kulatý stůl, zúčastnila se jednání na posledních dvou kongresech. Pracuje ve výzkumném výboru pro terminologii a koncepci. S odvoláním na F. M. Burlackého, který vyzdvihl význam ofenzivy marxistickoleninské politické teorie, označil O. Trasnea za zvláště důležité otázky obecné teorie a metodologie.

*

K. H. Röder poděkoval jménem delegace soudruhů z NDR za pozvání a polské a sovětské delegaci za informace, které poskytly při přípravě vstupu zástupců NDR do IPSA. V současné době byl vytvořen *Národní výbor pro politické vědy*, který vypracuje návrh na přijetí. Předpokládá se, že německá asociace bude mít asi 80 individuálních členů z různých oblastí věd; současně se uvažuje o kolektivním zastoupení nejdůležitějších institucí. Základní institucí oboru bude *Institut státu a práva* v Babelsbergu a nový *Institut pro mezinárodní politiku a ekonomii*.

V NDR neexistuje politická věda jako zvláštní, samostatná a univerzální výuková disciplína. Její předmět je zkoumán v rámci všech společenských věd. V oblasti filozofie, ekonomie a sociologie byla za dvacet let vytvořena solidní základna, a vzniká řada úspěšných prací, zejména z oblasti státu a práva, kritiky buržoazních politických ideologií, politického systému, politiky a ekonomiky oblasti a teorie mezinárodních vztahů. Soudruzi z NDR vypracovávají plán vědeckého výzkumu v této oblasti s dlouhodobým výhledem do r. 1980 a s návazností na jiné vědecké programy. Na některém z dalších setkání představitelů socialistických asociací budou o tomto plánu práce informovat. Na příštím kongresu IPSA se hodlají zástupci NDR aktivně podílet.

*

Velká pozornost byla v diskusích věnována konkrétní přípravě X. kongresu IPSA v Edinburghu v r. 1976. Bylo zdůrazněno, že těžiště činnosti IPSA na kongresech se stále více přenáší na stálé orgány, tzv. výzkumné výbory, kdežto aktivita omezující se na jednorázovou

účast je co do šířky omezována stále přísnějšími regulativy. Pro edinburghský kongres bylo programovým výborem IPSA doporučeno téma *Čas, prostor, politika*. Vědci ze socialistických zemí jsou v čele tří sekcí kongresového jednání: *Teorie politického vývoje a evoluce* (N. Pasič), *Ideologie jako kontrola času a prostoru* (J. J. Wiatr), *Čas, prostor a právo* (V. Tumanov). Národní příspěvky je možno zaslat do každé z osmnácti sekcí, vedoucí sekce však nemůže zařadit do programu více než 6 příspěvků. Jak oznámila polská asociace, obešla jedenáct z osmnácti témat. Další delegace svou účast v jednotlivých sekcích připravují. Socialistické země budou dále zastoupeny v řadě stálých výzkumných výborů, jednomu z nich předsedá socialistický delegát (Wiatr). V diskusi byly dále navrženy tři nové skupiny odborníků: *Filozofie politiky* (BLR), *Problémy politické výchovy a vzdělání* (MLR, PLR) a *Dělníci a politika* (ČSSR).

Na závěr diskusí byl jednomyslně přijat pamětní zápis, v němž se píše:

„Představitelé národních asociací politických věd Bulharska, Maďarska, Německé demokratické republiky, Rumunska, Sovětského svazu a Československa, kteří uvítali iniciativu Polského Towarzystwa Nauk Politycznych, jež zorganizovalo první setkání představitelů zmíněných asociací (Krynica, 16.—19. září 1974), potvrzují, že vzájemná výměna informací asociacemi byla velmi užitečná.

V průběhu setkání byla prodiskutována řada otázek spojených s potřebou rozšíření aktivity v rámci Mezinárodní asociace pro politickou vědu (IPSA) vcelku i na nadcházejícím kongresu zvláště (Edinburgh 1976). Účastníci setkání uznali za nezbytné, aby do konce října tr. byly předloženy všechny konečné návrhy spojené s vědeckým programem nadcházejícího kongresu (národní referáty, „skupiny specialistů“ atd.).

Účastníci setkání považují za účelné usilovat o uskutečnění dalšího, tj. XI. kongresu (1979) v jedné ze socialistických zemí.

Během jednání byla zdůrazněna potřeba organizovat v nejbližší budoucnosti společné mnohostranné vědecké výzkumy, rozšířit vzájemné vědecké informace a rozvíjet formy vědecké spolupráce.

Vzhledem k užitečnosti právě skončeného setkání považují představitelé uvedených Asociací za účelné pokračovat v těchto setkáních a organizovat je pravidelně každé dva roky.“

Miloslav Formánek